

Når visjonen råder

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

For sjelden følges (fag)politiske seire opp av en målrettet vurdering av vedtakenes effekt. Det er lite galt i politisk gjennomslagskraft, der det både kan gi posisjon og retning. Men uten tiltaksevalueringer vet vi ikke om kursen er staket riktig ut, og drar heller ikke nytte av den kraften støttende funn gir.

Når nye rettigheter gis standen, burde man ha tenkt effektmål og tiltaksevaluering fra starten av

Vedtaksretten er en slik viktig politisk seier for norske psykologer. For ti år siden ble det forkynt til våre lesere at 1. desember 2000 ville stå som en merkedag i norsk psykologi: På denne dagen fikk psykologer rett til å ha faglig ansvar for tvangsvedtak. Dermed kunne psykologer være fullverdige ledere i psykisk helsevern. Ti år senere har vi beholdt posisjonen, men vet ikke om den nye rollen har hatt noen betydning for bruken av tvang. Dette til tross for at daværende nestleder i Psykologforeningen, Anne-Kari Torgalsbøen, uttalte at «vi må ha som mål å iverksette tiltak for å unngå bruk av tvang» og at «det dreier seg om å bruke psykologisk kompetanse for å finne alternativer til tvang».

Eller ta forsøksordningen med sykemeldingsrett som psykologer i Akershus og Telemark har hatt over noen korte år nå. Sykemeldingsretten har vært en av Psykologforeningens viktigste saker gjennom mange år, og forsøksordningen var et viktig gjennombrudd. Gjennom ordningen ønsket regjeringen å finne ut om psykologer kunne bidra til redusert sykefravær, kortere behandlingstid, flere arbeidsmuligheter og flere på aktive tiltak. Klare mål, men så langt få klare svar. Kanskje utvides sykemeldingsretten til å gjelde alle psykologer. Men beslutningen – uansett hva den blir – ser ikke ut til å hvile på forsøksordningens resultater.

Det virker som om politikerne er mer enn fornøyd med å fatte vedtaket ut fra sin politiske visjon, mens de ikke tar seg bryet med å gjennomføre tiltaket på et vis som gjør det mulig å vurdere virkningen. Nettopp her kunne psykologer og Psykologforeningen bidratt til en bedre praksis. Selv om foreningen ikke skal være en forskningsinstitusjon, kunne psykologers brede vitenskapelige kompetanse vært utnyttet bedre.

Når nye rettigheter gis standen, burde man ha tenkt effektmål og tiltaksevaluering fra starten av. Ikke bare for å korrigere kursen, men også for å få tall å slå i bordet med. For tall gir makt. Kast blikket over Nordsjøen, hvor britenes Improving Access to Psychological Therapies-program (IAPT) kom i stand fordi initiativtakerne kunne dokumentere at strukturert psykologisk behandling virker.

Tenk om Psykologforeningen kunne dokumentere at satsing på norske psykologer virker? Hva ville ikke det ha å bety for psykologers posisjon i samfunnet? Samtidig er det jo en sjanse for at forskningen forteller noe annet enn det man vil høre, og da er det nok tryggere å holde fast på den politiske visjonen.

bjornar@psykologforeningen.no